

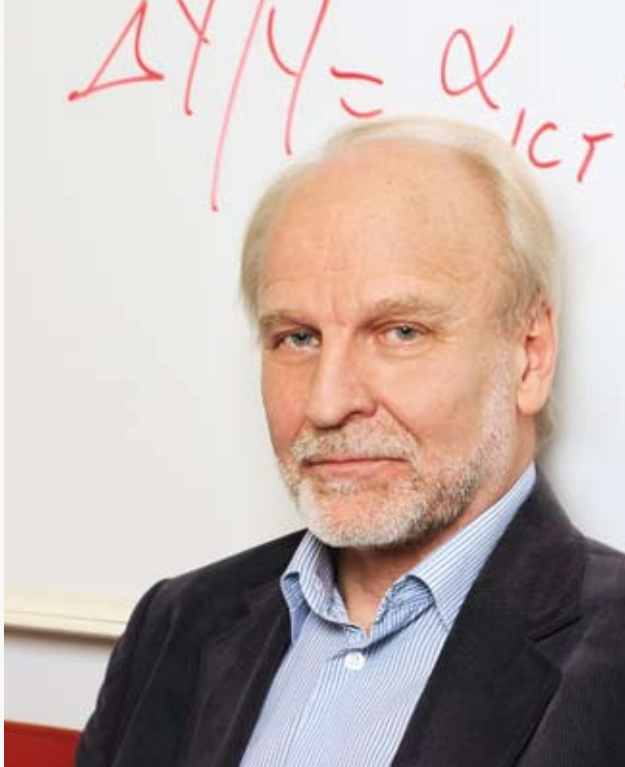
On muotia epäillä talouskasvun kertomaa hyvinvoinnista. Bruttokansantuotteelle vaihtoehdoksi ehdotetun, "aidon kehityksen" indikaattorin (genuine progress indicator, GPI) mukaan hyvinvointimme väheni samaan aikaan, kun kansantuote kasvoi ennätysvauhtia. Korkeimmillaan hyvinvointi oli vuonna 1989. Nyt se on pudonnut 1970-luvun tasolle.

Näin ei suomalaisten hyvinvoinnille ole kuitenkaan oikeasti voinut käydä. Päinvastoin, se on nyt korkeampi kuin koskaan mutta todennäköisesti alhaisempi kuin tulevien sukupolvien hyvinvointi.

Tehdäänpä yksinkertainen laskelma. Ajatellaan, että saisit elää uudelleen joko vuoden 1989 tai 2009 mutta että et etukäteen tietäisi kuka olisit – nuori vai vanha, terve vai sairas, hyvin vai huonosti koulutettu, rikas vai köyhä – vaan että henkilöllisyytesi arvottaisiin aivan kuten syntymässäkin käy. Kumman vuoden valitsisit?

Jos olisit tilastojen keskimääräinen suomalainen, olisivat asiasi valtaosin paremmin vuonna 2009 kuin 1989. Kulutukseksi olisi 30 prosenttia suurempi, julkisia palveluja olisi käytettävissäsi 20 ja vapaa-aikaa 10 prosenttia enemmän. Olisit paremmin koulutettu ja eläisit myös puhtaammassa ympäristössä. Eriarvoisuus on kuitenkin kasvanut, joten riski, ettet olisikaan keskituloinen vaan joko rikkaampi tai köyhempi, olisi suurempi.

Se, kuinka paljon tämä asia painaa valinnassasi, riippuu

Kolumni

Matti Pohjola
Professori
Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
matti.pohjola@aalto.fi

BKT ja hyvinvointi

asenteestasi riskiin. Jos olisit taloustieteen kulutustutkimusten paljastama keskivertokuluttaja, riittäisi tuloriskin havaitun nousun kompensoimiseksi 6 prosentin tulojen kasvu. Se pitäisi kulutuksesta syntyvän hyvinvoinnin odotusarvon mielessä vakiona. Pelkästään kulutuksen yllä esitetty kasvu ylittää tämän moninkertaisesti.

Ennen lopullista valintaa pitää sinun vielä laskea todennäköisyydet, joilla säilyt hengissä kyseisinä vuosina ja kertoa edellä luetellut tekijät niillä. Jos oletamme, että arvonnassa kaikki iät vastasyntyneestä 100-vuotiaaseen ovat yhtä todennäköisiä, kuvaavat vastasyntyneen elinajanodotteet näitä todennäköisyyksiä: 80 prosenttia vuonna 2009 ja 75 prosenttia vuonna 1989.

Laskelman tulos näyttää vääjäämättömästi siltä, että vuosi 2009 olisi parempi valinta. Keskimääräisen kansalaisen näkökulmasta katsoen hyvinvointi on siis kasvanut vuodesta 1989.

Laskelmaa pitää kuitenkin vielä täydentää. Hyvinvointia ei tule tarkastella vain yhden vuoden osalta, vaan siihen pitää ottaa mukaan odotettavissa oleva tuleva hyvinvointi. Muutenhan kukaan meistä ei opiskelisi eikä säästäisi, yritykset eivät investoisi, eikä kansantalous kasvaisi.

Kansakunnan hyvinvoinnin voi ajatella tuottona varallisuudelle. Sitä on kuitenkin mitattava laajasti siten, että mukaan lasketaan teknologia, aineellinen ja henkinen pääoma, luonnonvarat ja ympäristön tila. Mitä vauraampi yhteiskunta on, sitä suuremmat ovat kansalaisten tulot ja hyvinvointi tulevaisuudessa.

Aineellisen elintasomme kasvusta viime vuosikymmeninä puolet on syntynyt teknologian kehityksestä ja koulutuksen lisääntymisestä. Varallisuus on näiltä osin karttunut nopeasti, eikä se eräin varauksin ole vähentynyt luonnonvarojen eikä ympäristön tilankaan osalta. Kehitys on

ollut tässä mielessä kestävä, tulevan hyvinvoinnin turvaavaa.

GPI jättää nämä asiat huomiotta. Siihen on piilotettu mm. oletus siitä, ettei meillä vielä ole käytössämme tietokonetta, matkapuhelinta, internetiä eikä muita tuottavuutta nostaneita välineitä. Se nimittäin olettaa, ettei teknologia kehity. Ei ihme, että siitä saa synkän kuvan!

Suomi on nyt vauraampi ja hyvinvointimme sen seurauksena korkeampi kuin koskaan. Kansanvarallisuutemme kasvaessa se on kuitenkin alhaisempi kuin tulevien sukupolvien hyvinvointi.

Tästä ei tietenkään seuraa, että kaikki voivat meillä hyvin. Eriarvoisuus on lisääntynyt ja ilmastonmuutos uhkaa tulevaisuutta. Tulos pitää paikkansa keskiarvon mielessä.

Se osoittaa kuitenkin, ettei bruttokansantuote välttämättä yliarvioi hyvinvointia, kuten usein väitetään. Suomen kaltaisten hyvinvointiyhteiskuntien osalta se pikemminkin aliarvioi sen. ■